

Domácnosti na úvěrovém trhu

vybrané otázky pohledem regulátora

Ing. Dušan Hradil

sekce Finanční trh
Ministerstvo financí ČR
22. září 2010

Otázky dnešní diskuse

Umí české domácnosti kvalifikovaně posoudit nabídku úvěrů?

Má smysl spotřebitele finančně vzdělávat?

Nebo je nutná spíš přísnější regulace (zákon o SÚ)?

Chceme zakázat lichvu v podobě vysoké RPSN?

Umí české domácnosti kvalifikovaně posoudit nabídku úvěrů?

Zeptali jsme se v roce 2007...

- **pouze 1/4 sestavuje pravidelně rozpočet domácnosti**
- **každý druhý, který nesestavuje rozpočet, uvádí jako důvod zbytečnost**
- **34% populace se při výběru spotřebitelského úvěru řídí úrokovou sazbou, pouze 19% se řídí RPSN**
- **1/4 respondentů nedokázala spočítat, zda je výhodnější výnos 300 Kč nebo 15% z 3000 Kč**
- **29% respondentů úroveň znalostí brání ve využívání finančních produktů**

Závěry:

- 1. českým domácnostem v řadě případů chybí znalosti a dovednosti potřebné k porovnávání nabídek na finančním trhu**
- 2. nejde jen o posouzení nabídky, ale také schopnosti úvěr „unést“**

Má smysl spotřebitele finančně vzdělávat? Nebo je nutná spíš přísnější regulace (zákon o SÚ)?

- MF gestor ochrany spotřebitele na FT
- cíl OSFT - spotřebitel přijímá odpovědná rozhodnutí (řešící jeho situaci v souvislosti s finančními službami)

Rámcová politika Ochrany spotřebitele na FT: 3 pilíře OSFT

1. informace (informovanost)

- v určité „kvalitě“ – úplné, transparentní, srozumitelné, vyvážené
- odbornost distribuce

2. schopnost s nimi pracovat (gramotnost)

- finanční gramotnost obyvatel a finanční vzdělávání

3. možnost spotřebitele prosazovat a chránit své zájmy a práva

- adekvátní postavení spotřebitele ve smluvním vztahu – nástroje jeho zlepšení

Má smysl spotřebitele finančně vzdělávat? Nebo je nutná spíš přísnější regulace (zákon o SÚ)?

Nový zákon o spotřebitelském úvěru (od června 2010)

- **předsmluvní informace**
 - **právo na vysvětlení předsmluvních informací**
- 1. pilíř
informovanost**
- **sestavení rozpočtu domácnosti a zvážení nezbytnost výdajů**
 - **posouzení, kdy si půjčit a jak splácet dluhy, zvážení budoucích důsledků zadlužení**
 - **porovnání jednotlivých druhů úvěrů a výběr nejvhodnějšího (aktivní spolupráce s poradcem)**
- 2. pilíř
finanční gramotnost**
- **právo spotřebitele na odstoupení od smlouvy do 14 dnů (cooling-off period)**
 - **strop výše odškodnění v případě předčasného splacení**
 - **nový režim pro tzv. vázané úvěry**
 - **možnost řešení sporů prostřednictvím FA
(bude zavedena později)**
- 3. pilíř
zájmy a práva spotřebitelů**

Chceme zakázat lichvu v podobě vysoké RPSN?

Situace na Slovensku

- strop pro RPSN vycházející z násobku průměrné RPSN pro daný typ a splatnost úvěru
- strop zrušen novým zákonem o spotřebitelském úvěru a nahrazen úpravou Občanského zákoníku:
„(6) ... nesmie odplata podstatne prevyšovať odplatu obvykle požadovanú na finančnom trhu za spotrebiteľské úvery v obdobných prípadoch ...“

Situace v ČR

- úvěry s vysokou úrokovou sazbou
 - a) zákaz lichvy - §256 Trestního zákona:
„...věřitel zneužije něčí tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti nebo rozrušení a požaduje za poskytnutí úvěru plnění, tedy úrok, který je v hrubém nepoměru k tomu, jakou částku půjčil...“
 - b) tzv. lichevní smlouvy dle Občanského zákoníku
- vysoké smluvní pokuty – opět potenciální rozpor s dobrými mravy
- zákaz „drahých“ úvěrů cestou zastropování RPSN – řada problémů:
 - kde leží ten „správný“ strop?
 - skončí skutečně nabídka úvěrů s vyšší RPSN, anebo se pouze „schová“?

Motto: občané nejsou finančními experty, ale měli by být schopni zvážit, co je jim nabízeno – konečné rozhodnutí je jejich odpovědností

Děkuji za pozornost

dusan.hradil@mfcrcz

www.mfcrcz